

Bezoek van de heemkring 'Op die Dunghen' uit Den Dungen aan Midden-en West-Brabant op zondag 24 juni 2012

Verslag door Dr. Henri Vannoppen

Jaarlijks is er een jumelage tussen het Erfgoedhuis Kortenberg en de Gidsenbond Midden-Brabant enerzijds en de heemkring 'Op die Dunghen' uit Noord-Brabant (Nederland) anderzijds. Met 60 personen bezochten ze Vlaams-Brabant rond het thema 'De Middeleeuwen en de Hertogen van Brabant'. Ze werden om 9u 30 ontvangen in het Erfgoedhuis Kortenberg met koffie en thee en een Everbergse 'broektes' (appelflap). Om 10 u werden ze rondgeleid door Dr. Henri Vannoppen en door Paula Lelong op de expo 'Charter van Kortenberg 1312' in de Ridderzaal van de Abdij van Kortenberg. Kortenberg viert immers 700 jaar Charter van Kortenberg.

Vandaar ging het naar het Payottenland. Deze streek gelegen in Zuid-West-Brabant dankt zijn naam aan advocaat F.J. De Gronckel. Hij schreef in 1845 een boekje waarin de naam Payottenland voorkwam. Het was een kunstmatige naam afgekeken van Kerlingaland, populair in de Leuvense studentenmiddens als het gebied van het Kerelslied. Een payot was in 1789 een huurling in het Oostenrijkse leger. In het Waals is een payot een soldaat uit de eigen streek. Het element 'Pays' zit erin. Payot kan van het Franse piot, infanterist, komen. We reden dan met de bus naar het bezoekerscentrum 'De Lambiek' te Alsemberg (gemeente Beersel) De Zennevallei en het Pajottenland zijn bekend om hun lambiekbieren: de lambiek van het vat, de geuze, de kriek, bereid met Schaarbeekse krieken en de Faro. Dan volgde het diner in de 'Neu Pruij' te Beersel: aspergesoep, konijn met pruimen en geuze met een duo van 'stoemp' (rode van wortelen en groene van spinazie) of friet of kroketten en tiramisu.

In de namiddag reden we langs het kasteel van Beersel, de bekende waterburcht van de Van Witthems, bastaarden van Hertog Jan II van Brabant. Het kasteel van Beersel is een waterburcht uit de 13de eeuw. In 1357 werd het kasteel platgebrand door Lodewijk van Male, Graaf van Vlaanderen. Het werd heropgebouwd. In 1375 kwam het kasteel in handen van de familie van Witthem. Jan van Corselaar, heer van Witthem, was de bastaardzoon van Hertog Jan II van Brabant. In 1491 werd het kasteel opnieuw platgebrand door een aanval van de Brusselaars. De volgende eigenaars waren de Prinsen van Arenberg en de Graven de Merode. Gravin Henriëtte de Merode, gehuwd met Graaf Guillaume Hemricourt de Grunne was de laatste adellijke eigenaar. Ze schonk het kasteel in 1948 aan de Koninklijke Vereniging van Historische Woonsteden van België. Het kasteel was reeds jaren niet meer bewoond. In 1818 werd het een katoenfabriek. Victor Hugo beschreef in 1877 de ruïne van Beersel.

Vervolgens kregen ze een bezoek met audiogids aan het kasteel van Gaasbeek, de versterkte burcht van Godfried van Leuven en het renaissancekasteel van Egmont. Hertog Hendrik II schonk aan zijn broer Godfried van Leuven in 1235 na het

overlijden van zijn vader Hertog Hendrik I van Brabant het Land van Gaasbeek. Godfried van Leuven wordt dus de heer van Gaasbeek. In 1235 werd in Gaasbeek de versterkte burcht gebouwd. Het was een versterking tegen het naburige graafschap Henegouwen (Halle, Edingen) en het naburige graafschap Vlaanderen (Ninove). Hendrik I van Leuven, de zoon van Godfried, eist de voogdij op van het hertogdom Brabant na de dood van zijn oom Hendrik III van Brabant. Het kwam tot een gewapend conflict en de weduwe van Hertog Hendrik III, Aleidis van Bourgondië belegerde Gaasbeek. In 1288 vochten de Gaasbeekse troepen aan de zijde van Hertog Jan I in de slag bij Woeringen.

Groepsfoto voor het kasteel van Gaasbeek

De Gaasbeekse troepen stonden o.l.v. baljuw Willem van Pipenpoy. Vervolgens kwam het kasteel na het Huis van de Hertogen van Brabant in handen van het Huis van Horne. Van Horne ging het naar van Abcoude. Sweder van Abcoude, een Hollandse edelman, was in de 14de eeuw de eigenaar van het kasteel. Hij lag in conflict met Everard 't Serclaes, schepen van Brussel. Deze laatste werd in 1388 ongeveer doodgeslagen door de Baljuw van Gaasbeek en door Willem van Kleef, de bastaardzoon van Sweder van Abcoude. Everard 't Serclaes stierf te Brussel. Het woedende Brussel viel het slot van Gaasbeek aan en brandde het af. Daarna kwam Gaasbeek opnieuw aan de familie van Horne. Maarten van Horne vormde het kasteel in 1550 om tot een renaissancekasteel. In 1565 werd het kasteel aangekocht door Lamoraal van Egmont (+1568), de nationale held uit de 16de

eeuw, die op bevel van de Hertog van Alva te Brussel onthoofd werd. In 1615 kocht Renaat van Renesse van Warfusee het kasteel.

Hij was betrokken bij de samenzwering van 1632 tegen Spanje. Hij bouwde het lustpaviljoen en de kapel van Sint-Gertrudis. Om een goed lief te hebben hing men een kousenband aan de kapel. Vervolgens kwamen de familie Scokaert en Arconati Visconti. Paul Arconati-Visconti was een Italiaanse markies. Hij werd maire van Brussel en richtte de triomfboog voor Napoleon op in Gaasbeek. Zijn neef Markies Giuseppe Arconati-Visconti was als liberaal heftig betrokken bij de eenmaking van Italië. Graaf Giovanni Arrivabene was zijn gast. Hij schreef in 1833 een sociologische studie van het dorp Gaasbeek. Markies Giammartino Arconati-Visconti, zoon van Markies Giuseppe, huwde Marie-Louise Peyrat (atheïst, republikein, links). Architect Charles Albert herbouwde het kasteel in neo-gotiek in 1887.

Bezoek aan het kasteel te Gaasbeek met uitleg via een audiogids

De linkse Markiezin schonk in 1922 het kasteel van Gaasbeek aan de Belgische staat. De Ridderzaal herinnert aan de ridders van het Gulden Vlies. In de Zaal van de Wacht vinden we Egmont, Oranje en Horne.

Om 17u30 volgden de receptie en de Brabantse koffietafel in het Erfgoedhuis Kortenberg.